

ความสัมพันธ์ของการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษากับทฤษฎีหลังการสอน
กรณีศึกษา สาขาวิชาภาษาจีน คณะศึกษาศาสตร์

The Relationship between Teaching Chinese for higher education and
Post-Method Pedagogy The Chinese Language Program in Faculty of
Education, as a Case Study

Received: 21/08/2020

Revised: 28/12/2020

Accepted: 30/12/2020

ภัทรปภา ทองแห่งใหญ่ (Phattharapaphar Thongthaengyai)*

ศศิณัฐ สุรรคบุรานุรักษ์ (Sasinut Sukburanurak)**

อารดี เก้าเอียน (Arade Khowerien)*

วนิดา ชูเกียรติวัฒนากุล (Wanida Chukiatwatthanakul)*

ณัฐนันท์ เจียรประดิษฐ์ (Nattanan Jienpadith)*

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาวิธีการสอนภาษาจีนของครูผู้สอนในระดับอุดมศึกษา โดยผู้เขียนได้นำสาขาวิชาการสอนภาษาจีน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เป็นกรณีศึกษาด้าน ปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย บทความเริ่มต้นด้วยการกล่าวถึงทฤษฎี หลังการสอน (Post-method Pedagogy) ของ Kumaravadivelu จากนั้นวิเคราะห์วิธีการสอนและปัญหา ด้านต่าง ๆ ที่พบในการเรียนการสอนภาษาจีนของคณะศึกษาศาสตร์ ผลการวิเคราะห์พบว่า สาขาวิชา ภาษาจีนมีปัญหาที่สำคัญอยู่ 3 ด้าน คือ 1.) วิธีการสอนของผู้สอนยังไม่หลากหลาย 2.) การเรียนการสอนที่ เน้น “เนื้อหาความรู้” เป็นหลัก มองข้ามการนำความรู้มาประยุกต์เป็น “การฝึกฝนทักษะ” 3.) ผู้สอนให้ ความสำคัญกับพื้นหลังความรู้ภาษาจีนที่แตกต่างกันของผู้เรียนแต่ละบุคคลน้อยเกินไป ในส่วนท้ายบทความ ผู้เขียนได้รวบรวมแนวคิดทฤษฎีหลังการสอนมาใช้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาข้างต้นดังนี้ 1. ผู้สอนไม่ควรใช้วิธี สอนแบบเฉพาะเจาะจง 2. ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะความสามารถของ ผู้เรียนเป็นสำคัญ 3. ผู้สอนควรตระหนักถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างของผู้เรียน ซึ่งแนวทางการ แก้ปัญหาข้างต้นล้วนเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษาของ ประเทศไทยในอนาคตต่อไป

คำสำคัญ: วิธีการสอน ; ทฤษฎีหลังการสอน ; การเรียนการสอนภาษาจีน

* อาจารย์ประจำหลักสูตรภาษาจีน สาขาวิชาการสอนภาษาจีน ภาควิชาการศึกษานานาชาติ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** นักวิชาการอิสระ

Abstract

This article aims to study and develop Chinese teaching methods for Higher education's teachers in Thailand. In order to understand the current problems, the author has selected Chinese Language Program in Faculty of Education as a case study. The article starts with introducing the post-method pedagogy by Kumaravadivelu. After that, analyzing the teaching methods and problems which occur during teaching activities. From the study, the result shows that the Chinese Language Program in Faculty of Education has three main problems: 1) The teaching methods are not diversified. 2) The teaching activities are more emphasized on knowledge contents rather than on knowledge application which is very crucial for developing students' language skills. 3) The teachers pay less attention to students' language backgrounds. To solve the problems, the author recommends three solutions, based on post-teaching theory. 1) The teaching method should be more varied. The teacher should select more than one particular method to teach the students. 2) The teachers should focus on the teaching methods that help developing students' chinese skills. 3) The teachers should be more aware of the differences of learning abilities between the students. These solutions can be applied to develop Chinese language teaching in higher education in Thailand in the future.

Keywords: Teaching method, Post-method pedagogy, Chinese language teaching

บทนำ

“สามปัญหาการสอน” (ปัญหาครูผู้สอน ปัญหาหนังสือเรียน และปัญหาวิธีการสอน) ของการเรียนการสอนภาษาจีนกลายเป็นประเด็นร้อนสำหรับการเรียนการสอนภาษาจีนทั่วโลก (Cui, 2010 :72) ความจริงแล้ว ปัญหาครูผู้สอน ปัญหาหนังสือเรียน และปัญหาวิธีการสอนเป็นปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนโดยตลอด ทั้งสามปัญหานี้มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อซึ่งกัน หากปัญหาใดปัญหาหนึ่งไม่ได้รับการแก้ไขระหว่างการสอนก็จะส่งผลกระทบต่อกิจกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน “สามปัญหาการสอน” ของการเรียนการสอนภาษาจีนเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในขณะที่ภาษาจีนได้ขยายตัวไปตามประเทศต่าง ๆ ซึ่งปัญหาวิธีการสอนได้รับความสนใจเป็นพิเศษจากครูผู้สอนภาษาจีนและนักทฤษฎี วิธีการสอนเป็นแกนสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงต่อผลลัพธ์ของการเรียนการสอน ในช่วงเวลาที่ผ่านมาได้มีผู้เรียนสนใจในการทำวิจัยและศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาจีนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านวิธีการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาที่สอง

จากปรากฏการณ์ “กระแสนิยมภาษาจีน” ที่เพิ่มขึ้นทั่วโลกอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 การเรียนการสอนภาษาจีนและการเผยแพร่ภาษาจีนในประเทศไทยมีแนวโน้มพัฒนาขึ้นอย่างมาก การเรียนการ

สอนภาษาจีนในประเทศไทยครอบคลุมไปจนถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอบรมหน่วยงาน เป็นต้น จำนวนผู้เรียนภาษาจีนมีมากกว่า 500,000 ราย และมีจำนวนสถาบันขงจื้อ (ห้องเรียน) มากที่สุดในภูมิภาคเอเชีย (Wu, 2012 :60-61) อย่างไรก็ตาม ขณะที่การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งก็ได้เกิดปัญหาต่างๆตามมา เช่น ปัญหาครูผู้สอน ปัญหาหนังสือเรียน และปัญหาวิธีการสอน (Wu, 2012:62 ; Shen, 2012 : 8) ปัญหาเหล่านี้เป็นข้อจำกัดในพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยเป็นอย่างมาก บทความนี้ได้ นำ สาขาวิชาภาษาจีนในคณะศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เป็นตัวอย่างในการศึกษาวิเคราะห์สภาพและปัญหาของการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย จากนั้นได้รวบรวมทฤษฎีหลังการสอน (Post-method Pedagogy) ของ Kumaravadivelu (2001, 2006) เพื่อเสนอแนะวิธีการและแนวทางการแก้ปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษา

ทฤษฎีหลังการสอน (Post-method Pedagogy)

นานมาแล้วนักวิชาการด้านภาษาและนักวิจัยการศึกษาภาษาต่างประเทศมุ่งมั่นวิจัยในวิธีการสอนมาโดยตลอด จนค้นพบวิธีการสอนในอุดมคติที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนและสามารถปรับปรุงผลการเรียนให้ดีขึ้น (Liu, 2011 : 55) ปี ค.ศ. 2000 นับเป็นยุคทองของการสำรวจและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาที่สอง ในเวลานี้ได้มีวิธีการสอนภาษาที่สองเกิดขึ้นอย่างไม่สิ้นสุด (ดังตาราง 1) และวิธีการสอนที่ทำให้เกิดผลกระทบที่สำคัญ ได้แก่ วิธีแปลไวยากรณ์ วิธีฟังและพูด วิธีการสื่อสาร เป็นต้น ส่วนวิธีการสอนรูปแบบอื่น อาทิเช่น วิธีสอนแบบเงียบ (Silent Method) วิธีเสนอแนะ (Suggestopedia Method) วิธีธรรมชาติ (Natural Method) วิธีตอบสนองทั่วร่าง (Total Physical Response) เป็นต้น เกิดขึ้นในช่วงเวลาสั้นๆ ผลกระทบค่อนข้างน้อย (Feng, 2011 ;Liu, 2011) ด้วยเหตุนี้ ช่วงเวลานี้จึงมีชื่อว่า “ยุควิธีการ” แห่งการเรียนการสอนภาษาที่สอง

ตาราง 1 วิธีการสอนภาษาที่สอง (Ma, 2009 : 250)

เน้นและให้ความสำคัญกับกฎของโครงสร้างของภาษา		เน้นและให้ความสำคัญกับทักษะการนำไปใช้และความหมายของภาษา	
ความรู้ความเข้าใจ	ประสบการณ์	มนุษยนิยม	การใช้งาน
Grammar Translation Method	Direct Method	Community Language Teaching	Communicative Approach
Conscious-comparative Method	Reading Method	Silent Method	
	Situational Method	Total Physical Response	
	Audio-lingual Method	Suggestopedia Method	
	Audio Visual Method		
Self-motive Method		Natural Method	

อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 ผู้คนเกิดคำถามต่อ “Methodology” อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเดิมทีวิธีการสอนต่าง ๆ มากมายข้างต้นไม่ได้แก้ปัญหา “น้อย” “ช้า” “ต่าง” “เปลือง” ของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศได้ Pennycook (1989) เห็นว่าแนวคิดการเรียนการสอนแบบตายตัวไม่เพียงแต่ไม่ส่งเสริมความเข้าใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ อีกทั้งยังทำให้เกิดผลกระทบที่ตรงกันข้ามกับ

ที่คาดหวังไว้อย่างสิ้นเชิง Prabhu (1990) เห็นว่า “ไม่มีวิธีการเรียนการสอนที่ดีที่สุด” ความสำคัญของการวิจัย การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศคือส่งเสริมและผลักดัน “ความเป็นไปได้” ต่าง ๆ ของครูผู้สอน ไม่ใช่การใช้ “วิธีการ” แบบหลับลูบลัตา (Allwright, 1991) เห็นว่าวิธีการสอนแต่ละวิธีที่มีอยู่ในยุคปัจจุบันนั้น เป็นวิธีการสอนที่ “ไร้ประโยชน์” ยิ่งไปกว่านั้นยังกล่าวอีกว่า “วิธีการได้สูญสิ้นไปแล้ว” ดังนั้นภายใต้เบื้องหลังของวิธีการสอนแบบย้อนกลับที่กลายเป็นวิธีการสอนที่ได้รับการยอมรับทั่วไป วิธีการนี้จึงเป็นพื้นฐานในต้นศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคสมัยแห่งทฤษฎีหลังการสอน “Post-method” ที่ได้เริ่มก่อตัวขึ้น

โครงสร้างทฤษฎี

ทฤษฎีหลังการสอน (Post-method Pedagogy) เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวกับความคิดหรือวิธีการทางการเรียนการสอนชนิดหนึ่งที่ดีกว่าวิธีการสอนแบบคิดดั้งเดิมของการเรียนการสอนขั้นพื้นฐานที่เกิดจากการวิจัย การเรียนการสอนภาษาที่สองที่เริ่มขึ้นในศตวรรษที่ 21 Kumaravadivelu, 2001, 2006) เป็นบุคคลสำคัญที่ค้นพบและพัฒนาทฤษฎีหลังการสอน (Post-method Pedagogy) ซึ่งทฤษฎีหลังการสอน (Post-method Pedagogy) ไม่ใช่วิธีการสอนแบบตายตัว แต่เป็นแนวคิดการเรียนการสอนภายนอกที่เปิดกว้าง คล่องตัว มี “อิสระในการเรียนรู้” เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทั้งของตัวผู้เรียนและครูผู้สอน เป็นต้น Kumaravadivelu ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ทฤษฎีหลังการสอน (Post-method Pedagogy) เป็นแนวคิดระบบการเรียนการสอนที่ขยายกว้าง ไม่เพียงแต่สนใจกลยุทธ์การสอนในชั้นเรียน หนังสือเรียน วัตถุประสงค์ของหลักสูตร และการประเมิน แต่ยังสนใจปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อ การเรียนการสอนภาษาที่สองทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ประวัติศาสตร์ การเมือง และประสบการณ์ทางสังคม เป็นต้น (Kumaravadivelu, 2001:538) ได้แบ่งทฤษฎีหลังการสอน(Post-method Pedagogy) ออกเป็นหนึ่งระบบสามมิติ (3D System) กล่าวคือระบบวิธีการสอนนี้ต้องประกอบด้วยสามตัวแปรพื้นฐานดังต่อไปนี้คือ ลักษณะพิเศษ (Particularity) การนำไปประยุกต์ใช้ (Practicality) และความเป็นไปได้ (Possibility) ซึ่งตัวแปรพื้นฐานทั้งสามตัวแปรนี้ต้องอยู่ร่วมกัน ต้องมีการนำทั้งสามตัวแปรพื้นฐานมาประยุกต์ใช้แบบผสมผสานกัน และต้องมีการร่วมมือกันของสามตัวแปรพื้นฐานจึงจะสามารถทำให้ระบบสามมิติ (3D System) เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

ลักษณะพิเศษ (Particularity) ชี้ให้เห็นว่าการเรียนการสอนภาษาต้องให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้สอน กลุ่มผู้เรียน เป้าหมายการเรียนการสอน บรรยากาศการเรียนการสอน และลักษณะพิเศษของสังคมและวัฒนธรรม ทฤษฎีหลังการสอน (Post-method Pedagogy) คัดค้านการสนับสนุน “การกำหนดหลักการและขั้นตอนการเรียนการสอนที่ใช้ทั่วไปเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนการสอนทั่วไป” แต่กลับสนับสนุนให้ผู้เรียนภาษาที่สองเข้าใจลักษณะพิเศษของสิ่งแวดล้อมของภาษาถิ่น สังคม ตลอดจนการปกครอง (Kumaravadivelu, 2001:544) การสอนตามสภาพการณ์และความถนัดของผู้เรียน ไปจนถึงการเผชิญสถานการณ์การสอนจริงได้สร้างระบบการเรียนการสอนแบบพลวัตของตนเอง สามารถปรับเปลี่ยนหลักและกลยุทธ์การสอนให้เหมาะสมสภาพการเรียนการสอนได้ตลอดเวลา

การนำไปประยุกต์ใช้ (Practicality) คือการนำเอาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมาผสมผสานประยุกต์ใช้เข้าด้วยกัน โดยคัดค้านวิธีทวิภาค (Bisection Method) ที่ว่า “นักทฤษฎีออกแบบวิธีการสอน แต่ครูผู้สอน

ทำหน้าที่เพียงปฏิบัติตามวิธีการสอนที่นักทฤษฎีที่ได้ออกแบบไว้” (Kumaravadivelu, 1999) ซึ่งให้เห็นว่าครูผู้สอนต้องสรุปวิธีการเรียนการสอนในขณะที่ทำการสอน แล้วนำวิธีการสรุปการสอนเหล่านี้ไปใช้ในการสอนในครั้งต่อไป เขาเห็นว่ายังมีเพียงแค่ทฤษฎีที่มาจากการปฏิบัติการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่แท้จริงเท่านั้น จึงจะเกิดการนำไปประยุกต์ใช้ที่เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด (Practicality) ที่แท้จริง

ความเป็นไปได้ (Possibility) เน้นการเรียนและการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ซึ่งคัดค้านวิธีแยกความต้องการทางภาษาและความต้องการทางสังคมของผู้เรียนออกจากกัน ต้องการความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงปัจจัยสังคมมหภาคเข้ากับตัวผู้เรียน “ความเป็นไปได้ (Possibility) ประเภทนี้คือผู้เข้าร่วมเปลี่ยนการปกครองในห้องเรียนให้เป็นความต้องการอัตวิสัยอย่างต่อเนื่องและตัวเร่งในการสร้างตัวตน” (Kumaravadivelu, 2001:545)

ทฤษฎีหลังการสอน (Post-method Pedagogy) ได้นิยามตัวตนของผู้เข้าร่วมการเรียนการสอน (ประกอบด้วยผู้เรียน ครูผู้สอน และผู้ให้การศึกษา (the teacher educator)) ภาษาที่สองขึ้นมาใหม่ ทฤษฎีหลังการสอน (Post-method Pedagogy) ให้ความสำคัญในการปลูกฝังความเป็นอิสระของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนเป็นอิสระและเป็นศูนย์กลางในกระบวนการการเรียนการสอน (Kumaravadivelu, 2001) เห็นว่าอิสระของผู้เรียน (the learner) แสดงให้เห็นถึง “อิสระทางการศึกษา” (academic autonomy) และ “อิสระทางสังคม” (social autonomy) ดังนั้น ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ครูผู้สอนควรชี้แนะและช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนภาษา ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมต่อเหตุการณ์และประเด็นร้อนต่างๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม เป็นต้น ปลูกฝังความสามารถในการวิเคราะห์ของผู้เรียนและสร้างจิตวิญญาณใหม่ขึ้น ทฤษฎีหลังการสอน (Post-method Pedagogy) เห็นว่าครูผู้สอน (the teacher) ไม่ใช่ผู้ถ่ายทอดความรู้และผู้ปฏิบัติทฤษฎีตามความหมายโบราณอีกต่อไป แต่เป็นการรวมกันของผู้วิจัยการเรียนการสอน ผู้ปฏิบัติ และผู้สร้างทฤษฎี ผู้ให้การศึกษา (the teacher educator) ในสมัยโบราณเป็นผู้สร้างส่วนสำคัญของทฤษฎีการเรียนการสอนและเป็นผู้ฝึกอบรมที่มีรู้ครอบคลุมหลายด้าน แต่ทว่าทฤษฎีหลังการสอนกลับเห็นว่าหน้าที่หลักของผู้ให้การศึกษา (the teacher educator) ขึ้นอยู่กับการศึกษาแบบพลวัตในปัจจุบันช่วยให้ครูผู้สอนสร้างความคิดในการเรียนการสอนแบบปัจเจกบุคคลและเข้าใจวิถีวิจัยการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

การเรียนการสอนภาษาจีน คณะศึกษาศาสตร์

ผู้เขียนได้ทำการสำรวจการเรียนการสอนภาษาจีนของคณะศึกษาศาสตร์ ตั้งแต่ธันวาคม พ.ศ. 2562 ถึงมีนาคม พ.ศ. 2563 โดยผู้เขียนได้ใช้วิธีการสังเกตการเรียนการสอนและการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำรายวิชาทั้งหมด 5 รายวิชาได้แก่ รายวิชาการฟังและการพูดภาษาจีน รายวิชาการอ่านภาษาจีน รายวิชาการเขียนภาษาจีน รายวิชาภาษาจีนระดับต้น 2 และรายวิชาภาษาจีนระดับกลาง 2 โดยวิชาเหล่านี้เป็นวิชาพื้นฐานทั้งสี่ทักษะที่สำคัญของการเรียนภาษาต่างประเทศคือ ฟัง พูด อ่านและเขียน ผู้เขียนได้สรุปและวิเคราะห์วิธีการสอนของอาจารย์ผู้สอน ดังต่อไปนี้

วิชาภาษาจีนระดับต้น 2

วัตถุประสงค์รายวิชา: เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาความหมายของคำศัพท์ ชนิดคำศัพท์ ไวยากรณ์พื้นฐาน ใจความสำคัญในแต่ละบทเรียน พร้อมทั้งการออกเสียงภาษาจีนอย่างถูกวิธีและถูกต้องตามมาตรฐาน ตลอดจนให้ผู้เรียนจดจำวิธีการเขียนที่ถูกต้องเพื่อที่จะสามารถนำไปใช้เขียนหรือพูดในสถานการณ์จริงได้

วิธีการสอน: รายวิชาภาษาจีนระดับต้น 2 ผู้สอนใช้วิธีการบรรยายและวิธีการสอนที่เน้นไวยากรณ์และการแปล(Grammar-Translation Method) และใช้ภาษาไทยในการเรียนการสอนเป็นหลัก โดยผู้สอนเริ่มสอนตั้งแต่ระบบพินอิน การออกเสียงสระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ ตลอดจนการอ่านออกเสียงประสมคำในภาษาจีน หลังจากที่ผู้เรียนมีพื้นฐานเกี่ยวกับระบบการออกเสียงและการออกเสียงประสมคำภาษาจีนแล้ว ผู้สอนจะเริ่มสอนคำศัพท์ต่าง ๆ ในบทเรียน พร้อมทั้งอธิบายเนื้อหาและไวยากรณ์ในบทเรียนนั้น ๆ ซึ่งวิธีการสอนในส่วนคำศัพท์และไวยากรณ์ ผู้สอนใช้วิธีการสอน 语法翻译法 เป็นวิธีการสอนที่เน้นไวยากรณ์และการแปลจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยโดยตรง อีกทั้งผู้สอนเน้นการสอนความรู้ในบทเรียนเป็นหลัก ให้ความสำคัญในการท่องจำเนื้อหาในบทเรียน มองข้ามการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ให้เกิดเป็นทักษะในด้านต่าง ๆ การเรียนการสอนในรายวิชานี้ผู้สอนเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้ ในขณะที่ผู้เรียนทำหน้าที่เพียงจดและจำความรู้ที่ผู้สอนได้ถ่ายทอดไว้ในสมุดหรือหนังสือเพียงเท่านั้น เนื่องจากการเรียนการสอนในห้องเรียนส่วนใหญ่ผู้สอนขาดการปฏิสัมพันธ์ (互动) กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการนำความรู้ที่ได้จากผู้สอนมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้น้อยมาก ผู้สอนทดสอบความรู้ของผู้เรียนจากผลทดสอบในแต่ละครั้งเพียงเท่านั้น ทำให้ผู้เรียนขาดทักษะในด้านการสื่อสารซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการเรียนภาษาต่างประเทศอีกประการหนึ่ง

ประเมินผลการสอน: จากการสัมภาษณ์ผู้สอนเกี่ยวกับการประเมินการสอนในรายวิชานี้ ผู้สอนมีความเห็นว่าผู้เรียนส่วนใหญ่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แต่ยังมีผู้เรียนอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่สามารถนำสิ่งที่เรียนมาประยุกต์ใช้ได้จริง ผู้เรียนยังไม่สามารถออกเสียงภาษาจีนได้ถูกต้องตรงตามมาตรฐานและยังไม่สามารถใช้ภาษาจีนขั้นพื้นฐานในการสื่อสารได้ เนื่องจากผู้เรียนแบ่งออกเป็นสองกลุ่มคือกลุ่มที่มีพื้นฐานความรู้ภาษาจีนและกลุ่มที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ภาษาจีน เมื่อผู้เรียนทั้งสองกลุ่มนี้มาเรียนร่วมกัน ทำให้เกิดความแตกต่างในด้านพื้นฐานทางความรู้ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียน ทำให้มีผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐานทางความรู้ด้านภาษาจีนบางส่วนยังไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ภาษาจีนระดับกลาง 2

วัตถุประสงค์รายวิชา: เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักอักษรจีนอย่างน้อย 1,000-1,500 ตัว ตลอดจนเรียนรู้โครงสร้างและรูปประโยคที่ซับซ้อนขึ้น สามารถฟัง พูด อ่าน และเขียนคำศัพท์ ประโยค หรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวในชีวิตประจำวัน อีกทั้งสามารถสนทนาโต้ตอบภาษาจีนในระดับที่ยากขึ้นได้

วิธีการสอน: รายวิชาภาษาจีนระดับกลาง 2 นี้เป็นรายวิชาที่ต่อเนื่องมาจากรายวิชาภาษาจีนพื้นฐาน ผู้สอนใช้วิธีการสอนเช่นเดียวกับรายวิชาภาษาจีนระดับต้น 2 คือ วิธีการสอนแบบบรรยาย 讲授式教学法

และวิธีการสอนที่เน้นไวยากรณ์และการแปลเป็นหลัก เนื่องจากผู้เรียนมีพื้นฐานภาษาจีนอยู่ในระดับหนึ่งแล้ว ดังนั้นผู้สอนจะเพิ่มระดับความยากของเนื้อหามากยิ่งขึ้น ผู้สอนจะเริ่มจากการสอนคำศัพท์ในแต่ละบทเรียน พร้อมทั้งเพิ่มเติมคำศัพท์ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับบทเรียนให้แก่ผู้เรียนมากขึ้น หลังจากทีเรียนคำศัพท์แล้ว ผู้สอนก็จะเปิดซีดีเสียงภาษาจีนที่เป็นเนื้อหาตัวบทเรียนให้กับผู้เรียนฟังเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่ตัวบทเรียน เมื่อผู้เรียนฟังซีดีเสียงภาษาจีนจบแล้ว ผู้สอนจะทดสอบผู้เรียนว่ามีทักษะการฟังภาษาจีนตลอดจนมีความเข้าใจในตัวเนื้อหาบทเรียนมากน้อยเพียงใด โดยการให้ผู้เรียนตอบคำถามจากเนื้อเรื่องโดยที่ผู้สอนยังไม่ได้ทำการสอนเนื้อหาให้กับผู้เรียน ในส่วนของไวยากรณ์ ผู้สอนจะใช้วิธีการสอนที่เน้นไวยากรณ์และการแปลเป็นหลัก โดยแปลเนื้อหาจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย ผู้สอนจะอ่านเนื้อหาบทเรียนเป็นภาษาจีนพร้อมทั้งแปลเนื้อหาจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยให้กับผู้เรียนโดยตรง ซึ่งทำให้ผู้เรียนขาดทักษะการแปลภาษาตลอดจนการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนมาประยุกต์ใช้ ในส่วนท้ายชั่วโมงการสอน เพื่อเป็นการทบทวนคำศัพท์ ไวยากรณ์ และเนื้อหาต่าง ๆ ที่ได้เรียนตั้งแต่ตอนต้นชั่วโมง ผู้สอนจะให้ผู้เรียนแต่ละคนท่องเนื้อหาในบทเรียน พร้อมทั้งมาพูดให้ผู้สอนฟัง นอกจากการท่องเนื้อหาในบทเรียนเป็นภาษาจีนแล้ว ผู้สอนยังให้ผู้เรียนนำคำศัพท์และไวยากรณ์ที่ได้เรียนมาแต่งประโยคให้ถูกต้องอีกด้วย

ประเมินผลการสอน: จากการสัมภาษณ์ผู้สอนเกี่ยวกับการประเมินการสอนในรายวิชานี้ ผู้สอนมีความเห็นว่าผู้เรียนยังไม่สามารถบรรลุตามจุดประสงค์ที่ผู้สอนตั้งไว้ ผู้สอนคาดหวังว่าเมื่อผู้เรียนเรียนจบรายวิชานี้แล้วจะต้องมีระดับความรู้ภาษาจีนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด แต่ในทางเป็นจริงแล้วศักยภาพทางภาษาของผู้เรียนกลับไม่ได้เพิ่มขึ้นจากเดิมมากเท่าที่ควร ผลจากการเรียนการสอนผู้เรียนเพียงแค่สามารถใช้ภาษาจีนขั้นพื้นฐานในการสื่อสารได้เพียงเท่านั้น อีกทั้งภาษาจีนที่ใช้ในการสื่อสารนั้นกลับยังไม่คล่องแคล่วตามที่ผู้สอนคาดหวัง ดังนั้นในรายวิชานี้ผู้สอนถือว่ายังไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

วิชาการฟังและการพูดภาษาจีน

วัตถุประสงค์รายวิชา: เพื่อให้ผู้เรียนสามารถฟังและจับใจความเนื้อเรื่องที่ตนเองฟังได้ ตลอดจนสามารถฟังและสนทนาโต้ตอบภาษาจีนในระดับที่ยากขึ้น อีกทั้งสามารถฟังและสนทนาเกี่ยวกับเรื่องหรือเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันได้อย่างคล่องแคล่ว

วิธีการสอน: ถึงแม้ว่าชื่อรายวิชานี้จะรวมการฟัง และการพูดอยู่ในรายวิชาเดียวกันก็ตาม แต่ในการสอนจริงแล้ว ผู้สอนได้แยกสองส่วนนี้ออกจากกันอย่างชัดเจน

ในด้านของการฟัง ผู้สอนใช้วิธีการแบบบรรยายและการแปลเป็นหลัก ผู้สอนจะเริ่มจากเนื้อหาที่ง่ายไปยาก เช่น ผู้สอนจะให้นักเรียนเริ่มฟังจากคำศัพท์ภาษาจีนง่าย ๆ พร้อมทั้งเขียนพินอินและความหมายของคำศัพท์ที่ได้ยิน หลังจากนั้นผู้สอนจะเพิ่มระดับความยากจากคำศัพท์มาเป็นวลีและรูปประโยคเพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาในการฟังมากยิ่งขึ้น ในบางครั้งผู้สอนจะเสริมความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างภาษาพูดและภาษาเขียนให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการฟังในหลายรูปแบบมากขึ้น ในส่วนท้ายชั่วโมง ผู้สอนจะให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับการฟังโดยที่ผู้สอนจะคอยช่วยแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนจดจำรูปแบบไวยากรณ์ภาษาจีนที่ถูกต้อง

ในส่วนของการพูด ผู้สอนจะให้ผู้เรียนพูดออกเสียงตามเจ้าของภาษาเพื่อให้เสียงสำเนียงและวรรณยุกต์ของผู้เรียนตรงตามหลักภาษาจีนที่ถูกต้อง ผู้สอนจะสอนเนื้อหาที่เริ่มจากง่ายไปยากอีกเช่นกัน วิธีการสอนจะเน้นให้ผู้เรียนพูดตามซีดีเสียงหรือวิดีโอภาษาจีนที่ผู้สอนนำมาเปิดให้ฟัง โดยเริ่มจากคำศัพท์วลีง่ายๆ และประโยคที่ยากขึ้นตามลำดับเมื่อผู้เรียนฟังซีดีเสียงหรือวิดีโอจบแล้ว ผู้สอนจะให้ผู้เรียนออกมาพูดภาษาจีนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คน โดยที่ผู้สอนทำหน้าที่แก้ไขคำหรือประโยคที่ผู้เรียนออกเสียงไม่ตรงตามมาตรฐาน เพื่อให้ผู้เรียนจดจำการออกเสียงที่ถูกต้อง ในส่วนของท้ายชั่วโมง ผู้สอนจะให้ผู้เรียนพูดสรุปเนื้อหาตามความเข้าใจของตนเอง และผู้สอนจะสรุปเนื้อหาทั้งหมดให้ผู้เรียนฟังซ้ำอีกครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น

ประเมินผลการสอน: จากการสัมภาษณ์ผู้สอนเกี่ยวกับการประเมินการสอนในรายวิชานี้ ผู้สอนมีความเห็นว่าผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนตั้งไว้ อย่างไรก็ตามยังมีผู้เรียนอีกจำนวนหนึ่งที่ยังไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนคาดหวังไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนกลุ่มนี้ไม่ได้เรียนภาษาจีนตั้งแต่มัธยม ทำให้มีพื้นฐานความรู้ภาษาจีนค่อนข้างน้อย เมื่อจำเป็นต้องมาเรียนร่วมกับผู้เรียนที่มีพื้นฐานอยู่ก่อน จึงเกิดความกดดันและทำให้ไม่กล้าหรือพยายามที่จะพูดออกเสียงจนเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ทักษะการพูดภาษาจีนของผู้เรียนกลุ่มนี้ไม่เกิดการพัฒนาย่างที่คาดหวังไว้

วิชาการอ่านภาษาจีน

วัตถุประสงค์รายวิชา: ผู้เรียนสามารถอ่านจับใจความจากบทความขนาดสั้นและขนาดยาวจากต้นฉบับภาษาจีนและสามารถแปลเป็นภาษาไทยได้ พร้อมทั้งสามารถสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านโดยพูดเป็นภาษาจีนได้ ตลอดจนผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมจีนและวัฒนธรรมไทยที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อหาที่อ่านได้อย่างถูกต้อง

วิธีการสอน: การจัดการเรียนการสอนรายวิชาการอ่านภาษาจีน ผู้สอนจะใช้วิธีการสอนในรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาผ่าน “ภาระงานหรืองานปฏิบัติ” (Task Based Learning) ในระหว่างการเรียนการสอน ผู้สอนจะใช้กลวิธีการอ่านให้ผู้เรียนได้ฝึกเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย เมื่อพบปัญหาในการอ่านภาษาจีน ผู้สอนจะเน้นให้ผู้เรียนทำตามกลวิธีทั้ง 5 ได้แก่ 1. การเดาคำศัพท์จากหมวดนำ (通过偏旁猜词) 2. การเดาคำศัพท์จากหน่วยคำ (通过语素猜词) 3. การเดาคำศัพท์จากคำย่อ简称 4. การเดาคำศัพท์จากคำที่ให้ความหมายซึ่งกันและกัน (通过词语互释猜词) 5. การเดาคำศัพท์จากบริบทของประโยคนำอ่านบทเรียน (通过上下文猜词) ทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอนผู้สอนใช้วิธีการเชิงระบบเข้าช่วยในการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้

ประเมินผลการสอน: จากการสัมภาษณ์ผู้สอนเกี่ยวกับการประเมินการสอนในรายวิชานี้ ผู้สอนมีความเห็นว่าผู้เรียนสามารถบรรลุผลตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ ผู้เรียนสามารถอ่านจับใจความจากบทความต่าง ๆ พร้อมทั้งสามารถพูดใจความสำคัญโดยใช้ภาษาจีนในการสื่อสารได้ อีกทั้งผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานและนำเสนอผลงานโดยใช้ภาษาจีนได้อย่างคล่องแคล่ว ถือได้ว่าผู้เรียนสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่คาดหวังไว้

วิชาการเขียนภาษาจีน 1

วัตถุประสงค์รายวิชา: เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักอักษรจีนอย่างน้อย 1,000-1,500 ตัวรู้จักโครงสร้างและรูปประโยคที่ซับซ้อนมากขึ้น และสามารถนำโครงสร้างที่ซับซ้อนมาแต่งหรือแปลประโยคต่าง ๆ จากภาษาจีนเป็นภาษาไทยและจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน ผู้เรียนสามารถเขียนขยายความในระดับยากขึ้นได้ ตลอดจนสามารถเขียนคำศัพท์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวในชีวิตประจำวันในระดับที่ยากขึ้นได้

วิธีการสอน: ในรายวิชาการเขียนภาษาจีนผู้สอนเน้นวิธีสอนแบบบรรยายและเน้นไวยากรณ์และการแปลเป็นหลัก ผู้สอนจะเริ่มจากการสอนแบบง่ายไปยาก เนื่องจากระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนนั้นมีความแตกต่างกัน ผู้เรียนบางคนมีระดับทางภาษาที่ค่อนข้างดี แต่ผู้เรียนบางคนมีพื้นฐานทางภาษาที่ยังไม่ดีพอ ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องเริ่มจากการแต่งประโยคอย่างง่าย ๆ และค่อย ๆ ปรับระดับความยากมาเป็นประโยคที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าภาษาจีนและภาษาไทยจะมีโครงสร้างทางภาษาที่เหมือนกันคือ ประธาน กริยา กรรม แต่โครงสร้างทางภาคแสดงและส่วนขยายนั้นกลับแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้เรียนมักจะเกิดข้อผิดพลาดในการเขียนอยู่บ่อยครั้ง ผู้สอนจึงต้องแก้ไขคำผิดหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้ถูกต้อง เมื่อแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ แล้ว ผู้สอนจึงค่อยเพิ่มระดับการเขียนจากเพียงเขียนเป็นประโยคสั้น ๆ ในครั้งต่อมาผู้สอนจะเริ่มให้ผู้เรียนนำประโยคผูกเป็นเรื่องราว ในการเรียนครั้งถัดไปผู้สอนก็จะเพิ่มระดับความยากของหัวข้อที่จะให้ผู้เรียนเขียนเป็นเรียงความ ในตอนท้ายชั่วโมง ผู้สอนจะนำงานหรือการบ้านที่ให้ผู้เรียนทำเป็นกลุ่มมาเป็นตัวอย่างในการแก้ไขโดยผู้สอนและผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์และพิจารณาข้อผิดพลาดในแต่ละประโยค เพื่อให้ผู้เรียนจดจำโครงสร้างและรูปแบบการเขียนในภาษาจีนที่ถูกต้อง

ประเมินผลการสอน: จากการสัมภาษณ์ผู้สอนเกี่ยวกับการประเมินการสอนในรายวิชานี้ ผู้สอนมีความเห็นว่าผู้เรียนยังไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากผู้เรียนจำนวนมากยังเขียนหรือแต่งประโยคจีนตามโครงสร้างของไวยากรณ์ภาษาไทยซึ่งเกิดจากผลกระทบที่ได้รับจากภาษาแม่เชิงลบ (母语负迁移) ทำให้รูปประโยคไม่ถูกต้องตามหลักโครงสร้างในภาษาจีน ดังนั้นจึงเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาด้านการเขียนภาษาจีนของผู้เรียนชาวไทย

การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนของสาขาวิชาการสอนภาษาจีน คณะศึกษาศาสตร์ ในปัจจุบัน

จากการเข้าฟังบรรยายสังเกตการสอนและสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนตามรายวิชาดังกล่าวข้างต้น ทำให้เห็นว่าโดยภาพรวมแล้ว การเรียนการสอนภาษาจีนของคณะศึกษาศาสตร์ส่วนมากใช้วิธีการสอนที่เน้นการบรรยายและเน้นไวยากรณ์และการแปลเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้ทำให้การเรียนการสอนภาษาจีนยังไม่สามารถบรรลุผลตามที่คาดหวังไว้ ถึงแม้ผู้สอนจะพยายามคิดหาขั้นตอนหรือวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้ทักษะทั้งสี่ด้านในการเรียนภาษาจีนของผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาก็ตาม แต่ผู้เรียนที่บรรลุเป้าหมายนั้นกลับมีจำนวนไม่มาก ซึ่งจากการสำรวจพบว่าสาเหตุที่ทำให้การเรียนการสอนภาษาจีนของคณะศึกษาศาสตร์ไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้มีดังต่อไปนี้

1. วิธีการสอนของผู้สอนยังไม่หลากหลาย

แม้ว่าหลักสูตรภาษาจีนของคณะศึกษาศาสตร์ จะจัดทำขึ้นมาอย่างละเอียดครอบคลุมทุกด้านของทักษะทางภาษา แต่ในบางรายวิชาผู้สอนกลับมีเพียงวิธีการสอนที่เน้นการบรรยายเนื้อหาและวิธีการสอนที่เน้นไวยากรณ์และการแปลเพียงเท่านั้น ซึ่งวิธีการสอนดังกล่าวเป็นวิธีการที่ผู้สอนมีบทบาทและทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน วิธีการสอนแบบบรรยายและวิธีการสอนที่เน้นไวยากรณ์และการแปลเป็นวิธีการสอนที่เหมาะสมกับบางโครงสร้างรายวิชาเท่านั้นซึ่งวิธีการสอนแบบบรรยายเป็นวิธีการที่ผู้สอนใช้คำพูดในการบรรยายความรู้ให้แก่ผู้เรียน บ่มเพาะความรู้ความสามารถตลอดจนความคิดในด้านต่างๆ ซึ่งวิธีการสอนวิธีนี้อาจมีผู้สอนใช้วิธีการสอนที่เน้นการถ่ายทอดภาษาเป็นหลัก หากผู้สอนนำวิธีการสอนแบบบรรยายไปใช้ในการศึกษาอย่างเหมาะสมก็จะเกิดผลลัพธ์ที่ดีมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนได้อย่างมาก แต่ทว่าสาขาภาษาจีนกลับให้ความสนใจกับวิธีการสอนที่เน้นตัวอาจารย์ในการบรรยายความรู้มากเกินไป ทำให้มองข้ามวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งวิธีดังกล่าวเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้สอนเป็นสำคัญ มองข้ามกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วิธีการสอนดังกล่าวเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบตั้งรับ (Passive learning) หรือเรียกได้ว่าเป็นการศึกษาแบบป้อนความรู้ (spoon-feed education) นอกจากนี้วิธีการสอนแบบบรรยายตามข้างต้นที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้เขียนยังพบว่าผู้สอนยังเน้นและให้ความสำคัญกับวิธีการสอนที่เน้นไวยากรณ์และการแปลมากเกินไป เนื่องจากผู้สอนมีความเชื่อและเข้าใจว่าการเรียนภาษาคือการเรียนรู้โครงสร้างของภาษานั้น ๆ เป็นที่มาของวิธีการสอนที่เน้นไวยากรณ์และการแปล ซึ่ง Krashen เคยกล่าวไว้ว่าวิธีการสอนนี้เป็นวิธีการสอนที่ล้าสมัย เป็นวิธีการสอนที่มุ่งเน้นแต่ตัวภาษาที่ไม่มีบริบทจริงมารองรับเป็นการนำเอาประเด็นไวยากรณ์มาสอนโดยไม่คำนึงถึงบริบทการใช้งานจริงเท่าที่ควร วิธีการสอนนี้เป็นการมุ่งเน้นตัวภาษามากกว่าการใช้ภาษาทำให้ผู้เรียนไม่สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริงได้ (Krashen , 1981)

จากการที่ผู้เขียนได้สังเกตการสอนในรายวิชาดังกล่าวข้างต้นนั้น ทำให้ทราบว่าผู้สอนในรายวิชาดังกล่าวมักจะใช้ประสบการณ์การสอนของตนเองในการสอนเป็นหลัก ผู้สอนมีโอกาสดำเนินแนวคิดวิธีการสอนตลอดจนการอบรมวิธีการสอนแบบเฉพาะทางที่ยังไม่มากพอ ทำให้มีความเข้าใจต่อแนวคิดวิธีการสอน พื้นฐานทฤษฎี และการลงมือปฏิบัติยังไม่ลึกซึ้งเพียงพอ จึงส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของภาษาเชิงบรรทัดฐานในห้องเรียน

2. การเรียนการสอนที่เน้น “เนื้อหาความรู้” เป็นหลัก มองข้ามการนำความรู้มาประยุกต์เป็น “การฝึกฝนทักษะ”

ปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาจีนในคณะศึกษาศาสตร์ยังคงให้ความสำคัญกับการสอนความรู้มากเป็นพิเศษ กล่าวคือเน้นเฉพาะตัวเนื้อหาในบทเรียนแต่เพียงเท่านั้น ไม่เน้นความรู้จากตัวภาษา เช่น เนื้อหาวัฒนธรรมจีน ตลอดจนมองข้ามการนำเนื้อหาความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของการเรียนภาษาต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น ในบางรายวิชาที่เน้นให้ผู้เรียนท่องจำเนื้อหาในบทเรียนเป็นหลัก โดยที่ไม่เน้นทักษะการฝึกฝนทางด้านภาษา เป็นรูปแบบการเรียนที่เน้นการท่องจำแบบ

ตายตัว ให้ความสำคัญเพียงแค่ตัวภาษาแต่กลับละเลยทักษะการนำภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ในความเป็นจริงแล้ว การที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้นั้นถือเป็นวัตถุประสงค์หลักของการเรียนภาษาที่สอง

ความรู้เป็นเพียงพื้นฐานในการนำไปประยุกต์เป็นทักษะความสามารถ และในสังคมปัจจุบันให้ความสำคัญกับทักษะและความสามารถมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ปัจจุบันจึงเป็นการประเมินผลลัพธ์ของผู้เรียนว่าประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาที่สองมากน้อยเพียงใด

3. ผู้สอนให้ความสำคัญกับพื้นฐานความรู้ภาษาจีนที่แตกต่างกันของผู้เรียนแต่ละบุคคลน้อยเกินไป

ในการเรียนการสอนภาษาจีนของคณะศึกษาศาสตร์ยังให้ความสำคัญกับการแบ่งผู้เรียนตามพื้นฐานความรู้ทางภาษาจีนน้อยเกินไป จากการเข้าฟังและสังเกตการสอนทำให้ทราบว่าผู้เรียนแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ 1.กลุ่มที่มีพื้นฐานทางความรู้ภาษาจีน 2.กลุ่มที่ไม่มีพื้นฐานทางภาษาจีน ทำให้ผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐานทางความรู้ภาษาจีนเกิดความกดดันในการเรียน ส่งผลให้ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ยังพบอีกว่าปัจจัยหลักที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ในชั้นเรียนคือผู้เรียนเริ่มจากการมีต้นทุนที่แตกต่างกันซึ่งก็เปรียบเหมือนผู้เรียนเริ่มออกเดินไม่เท่ากัน ทำให้เส้นทางการไปสู่ชัยชนะนั้นแตกต่างกันด้วย เพราะผู้สอนไม่เล็งเห็นถึงความสำคัญของความแตกต่างทางพื้นฐานความรู้ทางภาษาจีน ทำให้ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน มีเป้าหมายเพียงอย่างเดียว เมื่อผู้สอนไม่คำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเป็นธรรมชาติสำหรับผู้เรียน ทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา อีกทั้งผู้สอนไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างครือมืออาชีพ อันส่งผลให้การเรียนการสอนภาษาจีนไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่

แนวทางการแก้ไขปัญหาวิธีการสอนภาษาจีน

จากที่ผู้เขียนได้บรรยายถึงสภาพและปัญหาของการเรียนการสอนภาษาจีนของคณะศึกษาศาสตร์ในปัจจุบันข้างต้นแล้ว ในส่วนนี้ผู้เขียนได้รวบรวมทฤษฎีหลังการสอน (Post-method Pedagogy) ของ Kumaravadivelu (2001, 2006) และเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาลearning การเรียนการสอนภาษาจีนของคณะศึกษาศาสตร์ ทฤษฎีหลังการสอน (Post-method Pedagogy) เป็นทฤษฎีที่คัดค้านวิธีการสอนภาษาที่สองแบบตายตัว เน้นความจำเพาะของบริบทการสอนภาษาที่สอง ให้ความสำคัญกับอิสระและความหลากหลายในการเรียนของผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการรวมตัวของภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ แต่ทว่าปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนของสาขาการสอนภาษาจีนนั้นเกิดจากผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบเฉพาะเจาะจงไม่หลากหลาย ในแต่ละรายวิชา มีรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้น “เนื้อหาความรู้” เป็นหลัก มองข้ามการนำความรู้มาประยุกต์เป็น “การฝึกฝนทักษะ” ตลอดจนผู้สอนไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างและความหลากหลายของผู้เรียน ผู้เขียนได้นำทฤษฎีหลังการสอน (Post-method Pedagogy) มาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนไม่ควรใช้วิธีสอนแบบเฉพาะเจาะจง

ทฤษฎีหลังการสอนไม่ได้หมายถึงวิธีการวิธีใดดีที่สุดหรือวิธีการสอนรูปแบบใดได้ประสิทธิภาพมากที่สุด แต่ในความเป็นจริงแล้ววิธีการสอนที่ต่างต่างนั้นสามารถเติมเต็มซึ่งกันและกัน เราไม่

ควรยึดติดกับวิธีการสอนเพียงแบบใดแบบหนึ่งเท่านั้น เพราะวิธีการสอนในแต่ละวิธีต่างก็มีข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกันออกไป ผู้สอนต้องเลือกใช้วิธีการสอนแบบตายตัว เพราะวิธีการสอนเพียงวิธีเดียวนั้น “ไม่สามารถใช้ได้กับทุกศาสตร์ทุกแขนงได้” ผู้สอนต้องมีมุมมองในการแยกแยะจุดเด่นและจุดด้อยของวิธีการสอนแต่ละรูปแบบแล้วจึงนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับการเรียนการสอนของตัวเอง สิ่งที่สำคัญคือผู้สอนควรมองเห็นความต้องการในเชิงปฏิบัติ เข้าใจกฎเกณฑ์สำคัญในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศอย่างถ่องแท้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนในห้องเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้

Richards กล่าวว่าสิ่งที่เป็นตัวชี้วัดคุณภาพการสอนภาษาต่างประเทศนอกจากผู้สอนแล้วนั้น วิธีการสอนก็เป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนด้วยเช่นกัน ดังนั้นอาจารย์ภาษาจีนระดับอุดมศึกษาควรมีแนวคิดและรูปแบบกิจกรรมในการเรียนการสอนที่หลากหลายไม่ยึดติดกับการสอนวิธีใดวิธีหนึ่งมากเกินไป (Richards, 1998) จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น อาจารย์ผู้สอนคณะศึกษาศาสตร์ สาขาภาษาจีนควรมีวิธีการสอนที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น วิธีการตั้งคำถามให้ผู้เรียนวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็น (问题意识教学法) ซึ่งเป็นวิธีที่จะช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการตั้งคำถามของผู้เรียน วิธีการเปรียบเทียบ (比较教学法) ผู้สอนควรใช้วิธีการเปรียบเทียบให้ผู้เรียนเห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาจีนกับภาษาไทยได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น หรือวิธีการใช้ซ้ำ (反复应用教学法) กล่าวคือ ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมหรือแบบฝึกหัดทั้งในและนอกห้องเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่เรียนไปใช้อย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น ผู้สอนควรนำจุดเด่นและข้อดีของวิธีการสอนข้างต้นมาปรับใช้ในการเรียนการสอนของตนเองเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและขณะเดียวกันผู้สอนก็ต้องอาศัยความต้องการในเชิงปฏิบัติบนพื้นฐานโดยนำประสบการณ์การสอนของตนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ผู้สอนควรตระหนักรู้ว่าการเรียนการสอนต้องมีการศึกษาและค้นคว้าอย่างไม่หยุดนิ่ง ผู้สอนต้องสรุปวิธีการเรียนการสอนในขณะทำการสอน แล้วนำวิธีการสรุปการสอนเหล่านี้ไปใช้ในการสอนในครั้งต่อไป มีเพียงแค่วิทยุทธศาสตร์ที่มาจากทฤษฎีการปฏิบัติการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่แท้จริงเท่านั้น จึงจะนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดที่แท้จริง และสามารถทำให้การเรียนการสอนภาษาจีนบรรลุตามเป้าหมายและได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดตามหลักทฤษฎีหลังการสอน

2. ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ

Lu Bisong ได้เสนอแนวคิดสำหรับผู้สอนในการสอนภาษาต่างประเทศว่าการสอนภาษาไม่ใช่เพียงแค่สอนแต่ความรู้ทางภาษาเท่านั้นยังต้องสอนวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องตลอดจนสอนให้ผู้เรียนนอกจากจะได้รับความรู้แล้วยังต้องได้รับการพัฒนาด้านทักษะทางภาษาจนสามารถนำความรู้ทางภาษามาประยุกต์เป็นทักษะความสามารถได้อีกด้วย (Lu, 1995) และฉัญญารัตน์ มะลาศรีและWei ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนไว้ว่าการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนจะต้องสามารถนำเอาความรู้ภาคทฤษฎีมาปรับใช้ในภาคปฏิบัติ เพื่อให้สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ (Marasri and Wei, 2017:82) ภาษาไม่ใช่การเรียนเพื่อให้ได้ความรู้ในภาคทฤษฎีแต่เป็นการเรียนเพื่อให้ได้ทักษะเชิงปฏิบัติ ศักดิ์สิทธิ์ แสงบุญเคยเสนอว่าภาษานั้นเป็นเครื่องมือ

สื่อสาร การเรียนการสอนที่ไม่เน้นบริบทสมจริงถือเป็นเรื่องที่เสียเวลาเพราะไม่สามารถทำให้ผู้เรียนสื่อสารเป็นภาษานั้นๆได้ (Saengboon, 2012:93)

ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงมากที่สุดคือ ผู้สอนจะถ่ายทอดความรู้อย่างไรให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการสื่อสารได้ ดังนั้นการนำความรู้จากภาคทฤษฎีมาประยุกต์ใช้เป็นทักษะเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันอีกทั้งในยุคปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมให้ความสำคัญกับ “ความสามารถ” มากยิ่งขึ้น การสอนภาษาจีนเองก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน การสอนภาษาจีนต้องค่อยๆ เปลี่ยนจาก “การสอนความรู้” เป็น “การฝึกทักษะ” ซึ่งความรู้ที่สอนนั้นถือเป็นสิ่งสำคัญรองลงมา

เพราะความรู้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่เรื่อยๆ ความรู้เป็นสิ่งที่ลืมนได้ง่าย ในทางกลับกัน การฝึกฝนความสามารถและวิธีคิดของผู้เรียนถือเป็นเป้าหมายสำคัญของการศึกษา GaoXin ได้กล่าวไว้ว่าในอนาคตไม่ว่าจะเป็นการออกแบบการเรียนการสอนภาษาจีน การจัดตั้งหลักสูตร การใช้วิธีการสอน การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นต่างต้องมอง “การเรียนรู้เพื่อนำไปใช้” เป็นเป้าหมายสำคัญและมอง “การฝึกทักษะ” เป็นแนวทางการฝึกอบรมที่สำคัญยิ่งขึ้นไปตั้งทฤษฎีหลังการสอนในส่วนของการนำไปประยุกต์ใช้ที่กล่าวในข้างต้นว่าการจัดการเรียนการสอนคือการนำเอาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมาผสมผสานประยุกต์ใช้เข้าด้วยกันถึงจะสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (Gao, 2007:139)

3. ผู้สอนควรตระหนักถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างของผู้เรียน

ตามโครงสร้างทฤษฎีหลังการสอนในส่วนของคุณลักษณะพิเศษ (Particularity) ซึ่งให้เห็นว่าการเรียนการสอนภาษาต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียน โดยสนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้และเข้าใจภาษาที่สองตามความถนัดของผู้เรียน ผู้สอนควรปรับเปลี่ยนหลักและกลยุทธ์การสอนให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนตลอดเวลา จากการสังเกตการสอนของทางสาขาวิชาภาษาจีนพบว่าผู้เรียนแบ่งออกเป็นสองกลุ่มคือกลุ่มที่มีพื้นฐานภาษาจีนและกลุ่มที่ไม่มีพื้นฐานภาษาจีน ผู้สอนควรมีข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคลสำหรับใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและนำไปพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน เนื่องจากการศึกษาความแตกต่างของผู้เรียน เป็นการศึกษาข้อมูล เพื่อช่วยให้ผู้สอนทราบว่าผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนมากน้อยเพียงไรและใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในออกแบบวิธีการสอนตลอดจนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้หรือใช้สื่อที่เหมาะสมกับวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เขียนมีความเห็นว่าการเรียนการสอนภาษาจีนจะบรรลุผลมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับว่าผู้สอนเล็งเห็นความสำคัญกับการเรียนรู้ของผู้เรียนมากเท่าใด ศิริวรรณ วนิชวัฒน์วรชัยได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลว่าการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญของการพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนรูต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามศักยภาพและเต็มศักยภาพตามธรรมชาติคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองเน้นให้ความสำคัญ ทั้งความรู้และคุณธรรม ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้รูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับศักยภาพและบริบทของผู้เรียน

การใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย การออกแบบ การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้และนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Vanichwatanavorachai, 2015:71-72)

บทสรุป

บทความนี้ได้้นำกรณีศึกษา การสอนในสาขาวิชาภาษาจีนในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เป็นกรณีศึกษาด้านปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษา ผู้เขียนใช้วิธีการเข้าฟังบรรยายในชั้นเรียนและวิธีการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนในการศึกษาวิเคราะห์การเรียนการสอนภาษาจีนในปัจจุบันของ สาขาวิชาภาษาจีน จากการวิเคราะห์พบว่าปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนของคณะศึกษาศาสตร์แบ่ง ออกเป็น 3 ด้านคือ 1.) วิธีการสอนของผู้สอนยังไม่หลากหลาย 2.) การเรียนการสอนที่เน้น “เนื้อหาความรู้” เป็นหลัก มองข้ามการนำความรู้มาประยุกต์เป็น “การฝึกฝนทักษะ” 3.) ผู้สอนให้ความสำคัญกับพื้นหลัง ความรู้ภาษาจีนที่แตกต่างกันของผู้เรียนแต่ละบุคคลน้อยเกินไป ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อ การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน ผู้เขียนได้รวบรวมทฤษฎีหลังการสอน (Post-method Pedagogy) ของ (Kumaravadivelu, 2001,2006) และเสนอแนวทางการแก้ปัญหาดังต่อไปนี้ 1.) ผู้สอนไม่ควรใช้วิธีสอนแบบ เฉพาะเจาะจง 2.) ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะความสามารถของผู้เรียนเป็น สำคัญ 3.) ผู้สอนควรตระหนักถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างของผู้เรียน

Reference

- Marasri, T. and Wei, J. (2017). Teaching Strategy for Develop in Thai Students' Chinese Listening and Speaking Skills. ARU Research Journal Humanities and Social Sciences 4(3): 79-87. (in Thai)
- Nillapun, M., Vanichwatanavorachai, S. and Makjui, A. (2013). The Development of Instructional Innovation based on Differentiated Instruction. Silpakorn University Journal 33(2): 83-105. (in Thai)
- Saengboon, S. (2012). English as a Foreign Language Teaching: from Past to Present. The PASAA Journal (27): 89-104. (in Thai)
- Vanichwatanavorachai, S. (2015). Differentiated Instruction. Silpakorn Educational Research Journal 13(2): 65-75. (in Thai)
- Allwright, R. L. (1991). The death of the method. Lancaster : The University of Lancaster. The exploratory Practice Center.
- Krashen, S. (1981). Second Language Acquisition and Foreign Language Learning. New York : Pergamon Press.
- Kumaravadivelu, B. (1999). Theorising practice, practising theory : The role of critical classroom observation. In H. Trappes-Lomax & I. McGrath (Eds.), Theory in language teacher education. London : Longman.
- Kumaravadivelu, B. (2001). Toward a Postmethod Pedagogy. TESOL Quarterly 35 (4) : 537-560.
- Kumaravadivelu, B. (2006). Understanding language teaching : From method to postmethod. London : Routledge.
- Pennycook, A. (1989). The concept of method, interested knowledge, and the politics of language teaching. TESOL Quarterly 23 (4) : 589-612.
- Prabhu, N. S. (1990). There is no best-method-Why? TESOL Quarterly 24 (2) : 161-176.
- Cui, X. (2010). The core and Foundation of "Three Teachings" in Chinese international teaching. Chinese Teaching in the World 24 (01) : 73-81.
- Feng, J. (2011). A Brief Analysis of "Method Era" and "Post-Method Era" in Teaching Chinese as a Foreign Language. Theory Research (29) : 195-196.
- Gao, X. (2007). Teaching and Learning College English: Between test-taking and Application. Science & Technology Association Forum (02) : 139-141.
- Liu, Y. (2011). Post-teaching Theory and its Implications for College English Teaching. Journal of Jilin Teachers Institute of Engineering and Technology 27 (04) : 55-57.

- Lu, B. (1995). Introduction to Teaching Chinese as a Foreign Language. Chinese Teaching in the World. (02) : 77-83.
- Ma, M. (2009). A probe into the teaching methods of Chinese as a Foreign language for primary and middle school students in Thailand. Anhui literature (11) : 250-251.
- Shen, X. (2012). *The Approach of Teaching Chinese Methods for Thai High School students.* (Master' s thesis) Zhengzhou University.
- Wu, J. (2012) Current situation, Problems and countermeasures of Chinese education and Chinese promotion in Thailand. Journal of Jimei University (Education Science Edition) 13 (02) : 59-63.